

2022-11-14

Brottsofferjouren Sverige

Hammarby fabriksväg 25, 6 tr

120 30 Stockholm

info@brottsofferjouren.se

www.brottsofferjouren.se

Växel: 08-644 88 00

Brottsofferstöd: 116 006

Yttrande gällande Straffansvar för psykiskt våld (Ds 2022:18)

Brottsofferjouren Sverige (BOJ) vill lämna följande kommentarer på de föreslagna åtgärderna.

Utredarens förslag att förstärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld ser Brottsofferjouren Sverige positivt på. Det känns bra om lagstiftaren för tydlighetens skull gör en åtskillnad mellan å ena sidan det fysiska våldet och å andra sidan det ofta tärande psykiska våldet som normalt inte ger några lätt avläsbara skador men som kan drabba den som utsätts för det särskilt hårt. Det känns onekligen precis, konkret och lättförståeligt för alla med det ett nytt psykiskt misshandelsbrott. Utredaren har tagit fasta på det upprepade psykiska våldet med en ny brottstyp i 3 kap 5 a § brottsbalken under rubricering psykisk misshandel.

Inriktningen i departementspromemorian har förtjänstfullt gjorts utifrån mer systematiska ageranden från gärningspersonens sida. Innehållet i promemorian gällande tacklingen av gärningar som faller in under det föreslagna lagrummet har enligt BOJ många starka sidor. Det är säkert som utredaren tänkt sig att det särskilt straffbara agerandet gällande psykiskt våld väsentligen ligger inom de ramar som angetts.

Från ett brottsofferperspektiv finns det emellertid trots det enligt BOJs uppfattning några synpunkter som kan vara värda att lyfta fram och diskutera. Även om det psykiska våldet ofta tar sig uttryck just i ett mer systematiskt och upprepat förfarande från gärningspersonens sida är det vår uppfattning att det för den som utsätts för psykiskt våld vid ett enda särskilt tillfälle kan kännas minst lika illa som en fysisk misshandel i form av t. ex. en örfil med övergående smärta som följd.

En sådan form av enstaka psykisk misshandel upplevs alltså av många målsägande som väl så allvarlig och kränkande som när ett fysiskt våld används vid ett enstaka tillfälle. BOJ anser därför att det bör övervägas om det psykiska misshandelsbrottet lämpligen kan konstrueras efter förebild av det fysiska misshandelsbrottet. BOJs uppfattning är nämligen att det kan sättas ifråga dels om det ska krävas upprepade gärningar för att en psykisk misshandel ska uppkomma, dels om de båda föreslagna gärningssätten bör kräva att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Det bör vid en jämförelse med vad som krävs vid fysisk misshandel vara mer relevant att även en enda gärning kan utgöra brott och att det avgörande är att agerandet varit ägnat att skada (utan krav på kvalifikation) självkänslan hos den som blir berörd. Det är för den som utsätts för en psykisk form av misshandel illa nog med en förödmjukelse vid ett tillfälle och lagrummet bör således då inte heller förses med en förstärkt kvalifikationsgrund avseende skadan, som BOJ ser det. Vid upprepat agerande bör rubriceringen ofta vara grov psykisk misshandel - då känns det rimligt med en sådan kvalifikation ägnad att ge effekten som utredaren har föreslagit.

Vid upprepade psykiska misshandelsfall torde således kvalifikationsgrunden allvarlig skada av självkänslan passa in på grovt brott. Det känns ju också naturligt att betona betydelsen av en åtskillnad mellan fysisk och psykisk misshandel, Även om det rent formellt är så att den psykiska varianten täcks in av nuvarande misshandelsbrott i 3 kap 5 § brottsbalken har den tillämpats ytterst begränsat. Med en ny uttrycklig form av psykisk misshandel som lämpligen

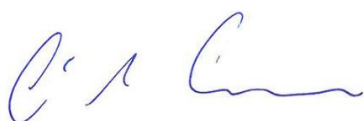
kan delas in efter förebild av nuvarande misshandelsbrott, psykisk misshandel, grov psykisk misshandel och synnerligen grov psykisk misshandel tydliggörs spännvidden och allvaret beträffande de straffbara formerna av psykisk misshandel på likartat sätt som gäller vid fysisk misshandel. Strafflatituderna kan också vara i nivå med vad som gäller för de ”vanliga” misshandelsbrotten.

Detta är alltså några tankar som det kan vara värt att fundera närmare kring.

Enligt BOJs uppfattning finns det också anledning fundera kring utformningen av lagtexten gällande den rättsliga tacklingen av det hedersrelaterade psykiska våldet. Där torde det inte i första hand förhålla sig så att det psykiska våldet skulle vara ägnat att allvarligt skada personens självkänsla. Där bör annan mer adekvat skrivning komma i fråga för att täcka in vad som i första hand gäller vid gärningar som utförs i form av hedersrelaterad psykisk misshandel.

Något om den särskilda åtalsregleringen för ärekränkingsbrotten

BOJ inskränker sig till att framhålla att den särskilda åtalsregleringen länge känts föråldrad. Sedan internets intåg i våra liv – på gott och ont – känns det alltmer främmande att inte låta också dessa brott vara allmänna åtalsbrott där åklagare med omdöme i förekommande fall kan använda de vanliga begränsningsreglerna i rättegångsbalken gällande förundersökning och åtal. Särskilt tydligt gäller det i fråga om förtal och grovt förtal.

Sven-Erik Alhem
Förbundsordförande
sven-erik.alhem@boj.se

Fredrik Mellqvist
Generalsekreterare
fredrik.mellqvist@boj.se